

## ПАРАНАМАЗІЙНЫЯ КАЛАМБУРЫ Ё П'ЕСАХ А. МАКАЁНКА

*А. М. Сіпакова* (МДУ імя А. А. Куляшова)  
Навук. кір. *І. М. Ячмянёва*,  
канд. філал. навук, дацэнт

Каламбуры, пабудаваныя на сугучнасці слоў (аднакаранёвых і рознакаранёвых), у лінгвістычнай літаратуры не маюць адзінага тэрміналагічнага наймення. Іх называюць паранамазійнымі каламбурамі, але часцей за ўсё – апісальнага тыпу каламбуры, заснаваныя на “сутыкненні слоў з аднолькавымі паводле чытання часткамі”, “сутыкненні значэнняў аднакаранёвых слоў”, “гукавым падабенстве слоў” і інш.

Адсутнасць адзінага тэрміна для наймення каламбураў, у аснове якіх гукавое падабенства слоў, звязана з тым, што з'ява сугучнасці, якая абазначаецца тэрмінамі “паранімія” і “паранамазія”, сярод мовазнаўцаў не атрымала адназначнай кваліфікацыі. Прыхільнікі шырокага разумення тэрміна “паранімы” (блізкагучныя словы з розным значэннем) пад параніміяй звычайна разумеюць частковае гукавое падабенства слоў пры іх семантычным адрозненні, а паранамазію кваліфікуюць як стылістычны прыём – супастаўленне не толькі роднасных слоў, але і няроднасных, гукавое падабенства ў якіх зусім выпадковае. Пры вузкім разуменні тэрміна “паранімы” (аднакаранёвыя словы, якія належаць да адной частціны мовы, маюць націск на тым самым складзе і выражаюць розныя сэнсавыя паняцці) паранімію разглядаюць як частковае супадзенне паводле гучання аднакаранёвых слоў, якія адрозніваюцца паміж сабой значэннем, а паранамазію – як стылістычны прыём збліжэння рознакаранёвых слоў, якія маюць гукавое падабенства [1, с. 411–412].

У п'есах А. Макаёнка з пэўнымі стылістычнымі мэтамі часцей за ўсё супастаўляюцца як аднакаранёвыя, так і неаднакаранёвыя словы, выражаныя не толькі рознымі граматычнымі формамі слоў, але словамі розных лексічна-граматычных разрадаў: [Печкуроў:] Э-э, дык Ягор Сяргеевіч можа нас аб'ягорыць. [Гарошка:] Што вы, Кузьма Прохаравіч, каб вы мяне не падкузьмілі (“Выбачайце, калі ласка!”). Паранімы рэдка выкарыстоўваюцца пры пабудове каламбураў, наводзяць на думку аб мэтазгоднасці выкарыстання тэрміна “паранімія” для абазначэння фанетычнага абыгрывання ў маўленні паранамазіі –блізкагучных слоў незалежна ад іх генетычнай роднасці.

### Літаратура

1. **Кунцэвіч, Л. П.** Паранімія / Л. П. Кунцэвіч // Беларуская мова : энцыкл.; пад рэд. А. Я. Міхневіча. – Мінск : БелЭн, 1994. – С. 411–412.